

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Cap. II. De potestate dispensandi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

TRACTATUS II.
DE
DISPENSATIONE
IMPEDIMENTORVM
MATRIMONII.

CAPVT PRIMVM.

*Quid sit Dispensatio, & qua ratione
interpretanda?*

DISPENSATIO, ut habet Gloss. C. Requiritis 1.
9.7. V. ut plerique, & ap. Sanc. lib. 8. marr. d. 1. n. 2.
Caitrop. r. 1. tr. 3. d. 6. p. 1. n. 2. alique ap. Dian. p. 8. trall. 3.
Ref. 1. Est iuris relaxatio facta cum cognitione causa ab eo,
qui potest relaxare. Clarius: est altius iuris actionis, quo pro
aliquo peculiari casu, vel persona, tollitur obligatio alienius
legis, ea lege interim in suo robore pro aliis remanente.

2. Hæc igitur dispensatio strictè est interpretanda, sal-
va semper proprietate verborum: vide C. de filiis Presb.
in 6. Sanc. l. c. Ratio est, quia natura dispensationis est
contra ius commune, illud enim tollit pro aliquo casu,
vel persona particulari; ergo est odiosa iuri, atque adeo
bono communi, propter quod latum est ius; ergo quan-
to minus potest, debet extendi.

3. Hinc sequitur, etiam dispensationes Matrimoniales,
de quibus loquimur, debere strictè interpretari: iact
enim etiam ipsæ vulnerant ius commune, & ita sustinet
communis opinio. Ita Sanc. l. c. n. 3. o. Nihilominus Me-
rolla l. 2. d. 4. c. 6. n. 28. cum aliis tenet has largam habere
interpretationem. Ratio est, inquit, quia ex communi
doctrina, quando per aliquam dispositionem redimus
ad observantiam iuris, illa dispositio non est odiosa iuri,
sed illi favens, quia iam illud servat: Sed per dispensa-
tiones Matrimoniales redimus ad ius naturæ, conceden-
tis amplissimam libertatem in Matrimoniis: ergo odio-
sa illæ non sunt, adeoque nec strictè intelligendæ: Bono
autem communi larga hæc interpretatio nocere, dicen-
da non est, quandoquidem favet primordiali hominum
libertati in Matrimoniis contrahendis.

4. Hæc Merolla opinio nimis probat, ideoque probat
nihil, probat enim omnem dispensationem habere largam
interpretationem, quia hæc semper favet hominum pri-
mordiali libertati. Ad argumentum ergo ipsius, concessa
Maiore, neganda est Minor; nam ius naturæ non præci-
pit, sed solum non prohibet Matrimonia, ad quæ Natura
ipsa propendet. Si ergo à iure positivo aliqua ex illis, ob
commune bonum, prohibetur, (ut certè prohibetur)
sanè in casibus deinde, in quibus pro aliquo ex his pro-
hibitis, dispensatur, ius, & bonum commune violabitur.

5. Quando dispensatio, æquivalere legi communi, qua-
lis est dispensatio, quæ clauditur in iure communi, vel
quæ conceditur communitati, largam profecto habet
interpretationem, sed absque admiratione, quia tunc per
illam ius commune non vulneratur, sed immo ius con-
stituitur. Lege hæc, & similia apud Dianam p. 8. trall. 3.
ref. 3. 2. alioque citatos.

CAPVT II.

De potestate dispensandi.

1. **P**otestas, quam quis habet, sive ordinariam, sive
delegatam, sed generaliter alicui concessam dis-
pensandi cum omnibus, est late interpretanda. Ita Sanc.
l. c. d. 2. n. 1. Suar. l. 6. de legibus, c. 17. L. sius l. 2. c. 42. n. 60.
N 3 Ratio

quod prohibitum est iure naturæ, v.g. homicidium In-
nocentis cum animo volendi illud facere, est intrinsecè
malum, concedo Maiorem; cum animo illud nolendi
facere, & cum certitudine, quod non faciet, est intrin-
secè malum, nego Maiorem, abstrahendo ab alio incon-
venienti. Neque enim condemnabis eum, qui metu suæ
mortis adactus, fingeret occidere Innocentem, pro-
ficiendo, v.g. contra illum sagittam, sciens certò, nul-
lum illi se damnum allaturum, hæc enim non esset
vera attentatio homicidii, sed solum, quasi illud foris
quædam attentatio quam licitè exhibere possum, ut ego
mortem evitem. Quoniam ergo meticolosè contrahens
cum dicto, impedimento scit pro certo, se nullum ce-
lebrare Matrimonium, illa non erit vera attentatio
Matrimonii, atque adeo erit talis actio digna, quæ
à metu gravi excusari à peccato possit. Atque hæc
ad defendendam sententiam Sanchez merito dicta
sunt.

7. Quod si sciens, te nullum celebrare Matrimonium,
adhuc contra ius velis verè contrahere, tunc profecto
non est mirum, si pecces, ut etiam peccares, si similem
animum habens, contraheres cum impedimento inducto
ab Ecclesia; nam tunc esset, nolle obedire legi, & ani-
mum fornicandi habere, &c.

8. Quid si prædictus impeditus iure naturæ putaret,
se vere contrahere posse, & propterea metu coactus con-
traheret?

Respondeo, hunc multo minus peccaturum, quia
bona fides cum invincibiliter ignorantem excusat, ea
tamen fide ablata, ipsum se gerere non posse, ut coniu-
gam, satis supra monuimus.

9. Affectum impedimento solum impediente, nec pec-
care in prædicto metu, si absint pericula, & inconve-
nientia dicta n. 4. similis ratio persuadet, nam, & ipsum
tunc invalidum est non quidem ex ratione talis generis
impedimenti, sed ex ratione universalis infra, ut diximus,
explicanda, quod scilicet omne Matrimonium est nul-
lum, si ex metu gravi contrahatur.

§. III. *Qui putans impedimentum adesse, cum tamen non
adfit, an valide contrahat?*

D hæc quæstioncula commodius agemus infra tr. 4.
cap. 2. §. 2.

§. IV. *Quam penam incurrant contrahentes cum
impedimento.*

Reviret. Præter peccatum, quando adest impedi-
mentum solum impediens, & præter peccatum, & inva-
liditatem Matrimonii, quando adest impedimentum di-
minuens, nulla pena ipso facto universaliter incurritur
ab impeditis, Matrimonium, non prævia dispensatione
contrahentibus.

Dico (universaliter) nam incurritur excommunicatio
ipso facto, sed non reservata in iis casibus, qui habentur
in Clementina unica de consanguinitate, his verbis,
Eius qui scienter in gradibus consanguinitatis, & affinitatis
Constitutione Canonica interdicti, aut cum Monialibus
contrahere Matrimonium non verentur, nec non Reli-
giosos, & Moniales, & Clericos in Sacris constitutos
Matrimonium contrahentes, excommunicationis sen-
tentia, ipso facto, decernimus subiacere.

Cum autem hæc Constitutio alia Impedimenta non
meminerit, ad illa ex Regula Generali, quod odia sunt
restringenda, extendi nequaquam debet; Ita Averfa q. 9.
de m. r. sect. 5. V. Denique. Vnde ex eodem principio re-
f. Pontius lib. 7. marr. c. 41. n. 9. docet, hæc excommuni-
catione non affici eos, qui cum obstringantur vinculo
Cognitionis legalis, vel spiritualis, Matrimonium inter
se contrahunt, quia Constitutio solum meminit Con-
sanguinitatis, & Affinitatis.

Ratio brevis est, quia potestas ad dispensandum non est contra ius, nec in alterius præiudicium, immo bono communi favens, siquidem bonum est commune, adesse eos in Republica, qui subditis consulere, per dispensationem possint. Aliqua limitationes vide apud eundem Sanch. l. c. d. n. 2.

2. Dixi (generaliter, & cum omnibus) nam si hæc potestas dispensandi concedatur alicui per modum mandati, ut solet pro dispensationibus Matrimonialibus, in quibus sic v. g. dicit Pontifex Delegato: *Dispenses cum Petro, si ejus preces veritate nitantur*, vel, quamvis potestatem hæc, vel similia verba non apponantur; tamen concedat Princeps Delegato potestatem dispensandi solum cum aliqua peculiari persona, si, inquam, sic potestas dispensandi concedatur, erit strictè interpretanda. Sic Sanch. l. 8. d. 2. num. 6. Ratio est, quia in hoc casu, concessio potestatis, vel est inchoata dispensatio, vel speciatim relata ad peculiarem dispensationem, & consequenter iuxta prædicta, esse stricti iuris debet. Sic exemplum illud, quod affert Conradus: Concedit absolute Pontifex Delegato, seu executori potestatem dispensandi super quarto gradu consanguinitatis in favorem v. g. Titii: Delegatus autem invenit, quartum ejusmodi gradum esse v. g. in eo duplicem, hoc est, ex duobus stipitibus esse Titium, & Bertam consanguineos, habetne executor potestatem dispensandi in utroque gradu? Sanè non habet, quia cum hæc potestatis concessio facta sit pro peculiari casu & persona, strictè est interpretanda. Quare intelligenda erit de uno quarto gradu, nimirum proveniente ab uno stipite, non vero ex duobus, vel pluribus.

CAPVT III.

De Potestate dispensandi Impedimenta Matrimonii, quæ residet in Summo Pontifice. Remissivè.

1. **E**am amplissimè residere in Summo Pontifice, sed quoad ea impedimenta, quæ non sunt de iure naturæ, sive impeditia, sive dirimentia, res est indigna, de qua dubitetur. De iure autem naturæ certo esse diximus supra, impedimentum ex errore personæ, ex ligamine, ex impotentia perpetua, ex consanguinitate in primo gradu rectæ lineæ. Adde ex impeditibus, Sponsalia, quia esset præiudicium alterius ex Sponsis; nisi fortè Summus Pontifex, ut Iudex illa sponsalia propter legitimam causam declararet irrita, vel esse dissolvenda.

2. Hæc sunt clara. Illud est controversum, an Pontifex possit dispensare in impedimentis Matrimonii quæ sunt de iure divino, id, quod cum ad frequentem praxim non pertineat, videatur, quando erit opus, apud Sanch. l. 8. matrim. d. 7. n. 4. Molin. d. 62. Coninch. d. 33. dub. 4. Perez d. 44. sect. 3. G. Hort. d. 26. Matrim. diff. 1. num. 5. & ex Iurisperitis Marc. Cutelli tr. 1. de Donatio. d. 2. particul. 6. d. num. 33. & præsertim n. 160. & 164. aliosque.

CAPVT IV.

De Potestate, quæ residet in Episcopo dispensandi Impedimenta Matrimonii.

§. I. De Potestate Episcopi dispensandi in Impedimentis solum impeditibus.

Loquimur solum de illis quatuor, quæ sunt hodie impeditia, Sacration tempus, Vestitum, Sponsalia, & Verum; facilisque est doctrina, nam potest Episcopus dispensare in primo, sed eo modo, quem infra cum

de solemnizat. matr. tr. 6. c. 4. §. 5. num. 4. dicitur, quod potestatem in secundo, quia est dispensatio in prohibita, ne à se, vel à Parocho, cuius ipse est Superior, dispensare potest autem in tertio, quia esset præiudicium alterius ex Sponsis; nisi fortè, ut Iudex, ea ratione, quod unus modo de Pontifice. Denique non potest in quarto, quoad votum absolute Castitatis, & Religioni, hæc sunt reservata Pontifici. Quoad alia, Votum prædictum advertendo, semper debere adesse in dispensatione cedenda rationabilem causam, ut lib. 3. in Distinct. §. 4. universaliter explicatum.

§. II. De Potestate Episcopi in Impedimentis dirimentibus. Præmittuntur aliqua scitu necessaria.

1. **P**raeter Impedimentum ætatis (in quo vixit) ma causa posse de iure Episcopum dispensare, quando malitia supplet ætatem, supra tract. 1. de Imped. cap. 1. §. 2. num. 20. vidimus, ubi etiam monimus, quod proximè esse, ut etiam in hoc solus Papa dispenset in aliis impedimentis dirimentibus potestatem nullam dispensationem Episcopus, per se loquendo, concedere, quod minus inferior potest quid in lege Superioris, quod hæc de Impedimentis dirimentibus. Leg. Castropal. tr. 3. de legib. d. 6. p. 4. aliosque passim.

2. Dictum est (per se loquendo) nam ex prædicto Summi Pontificis voluntate aliquando potest, & quædam in inductis à iure Ecclesiastico, nam ab aliisque episcopis dem Pontifex potest, ut diximus.

3. Id autem, ut facilius intelligatur, prænotare incipimus in Universum.

1. Circa potestatem Episcopi in legibus Superioris esse duos loquendi modos. Alter docet Episcopum habere potestatem omnem dispensandi in dicta lege Superioris, exceptis solum iis in quibus à Superiore potestas & expresse limitatur. Alter docet, Episcopum multam dispensandi potestatem habere in dicta Superioris legibus, nisi solum in iis, quæ Superior positive concedat. Per hanc hanc sentiendi modum probabilior est illud Castropal. l. c. n. 8. Vnde videtur innuere potestatem probabilior, quem ut probabilem etiam docet Bonacini apud Castrop. l. c. n. 7.

4. Quoties in Sacris Canonibus aliquid prohibetur, sed additur impersonaliter, ut in eo possit dispensari, poterit tunc Episcopus. Sic habet Castrop. l. c. p. 1. Sanch. l. 8. d. 5. n. 1. Suar. d. leg. l. 6. c. 15. n. 6. Merolus d. c. 6. num. 178. & 182. & communiter. Cum enim certum sit, in iis posse Summum Pontificem, superius de huiusmodi clausula, nisi tunc potestas intelligatur Episcopis esse concessa.

5. I I. Merito addit idem Castropal. l. c. p. 1. Episcopum dispensare posse in dictis Superioris legibus (etiam Concilii Generalis) Primo, in materia. Secundo, in lege non obligante ad culpam vitalem, sed ad solum veniale. Tertio, in casu aliquo extrinsecus vixente necessitate, quando periculum est in morte, & non facilis est aditus ad Pontificem. Quarto, in casibus; quando nimirum dubium est negativum, ut casus indigeat dispensatione. Quinto in legibus propriis, non universalibus. Sexto, in iis casibus pro quibus prescripta est legitima consuetudo, ut possit Episcopus dispensare.

6. His præmissis, cum alia decernere ad institutum nostrum non pertineat, dispositionem nos restringimus ad sequentes quæstiones, ex quarum decisione non ignorabitur, quandonam Episcopus dispensationem expellat in impedimentis Matrimonialibus, possit.